

Ungarn unbegrenzt

A Magyar Nemzet melléklete

Frankfurt '99

Írók a vásári
forgatagról
3. oldal

1999. október 12., kedd

Könyvhatalom

Mától egy héten át Magyarországra figyel a nemzetközi könyvpiac. Ma nyílik meg az 51. nemzetközi frankfurti könyvvásár. Száztizenegy ország hatezer-hatszáz kiadója képviselteti magát Frankfurtban. A világ egyik legnagyobb könyves seregszemléjének idén Magyarország a díszvendége. A német nagyvárosban ritka alkalom kínálkozik a magyar kultúra nemzetközi bemutatkozására.

Hatszáztízmillió forintot áldozott Magyarország a frankfurti jelenlétére. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma ebből négyszáztízmilliót biztosított. A magyar jelenlét előkészítésével és a vásáron való méltó megjelenés biztosításával megbízott Frankfurt '99 Közhasznú Társaság a további milliókat más minisztériumoktól, illetve magánszponzoroktól gyűjtötte össze. A német szervezők is nagyvonalúak voltak: a közös rendezvények megszervezésében komoly mértékű, ingyenes segítséget nyújtanak, több százmillió forinttal segítik így a magyar megjelenést.

A magyar állam kétszázötven szerző könyvének megjelenését támogatta. A vásáron kilencvennégy magyar kiadó vesz részt, összesen tízezer magyar kötet és hatszáz magyar író, költő, művész érkezik Frankfurtba.

A könyvvásárra jelentette meg a Fekete Sas Kiadó Kaján Tibor kulturális karikatúráinak gyűjteményét Esterházy Péter utószavával

Az irodalmi programok magyar szereplői

Aczel, Richard; Almássy Éva; Babarczy Eszter; Bacsó Béla; Balassa Péter; Balla D. Károly; Berniczky Éva; Balla Zsófia; Bartis Attila; Benedek I. Gábor; Bernáth Árpád; Bodor Ádám; Bodor Pál; Borbándi Gyula; Bordás Győző; Borzsák István; Buda György; Csiba László; Csollány Mária; Csoóri Sándor; Dalos György; Darvasi László; Droste, Wilhelm; Ember Mária; Eörsi István; Esterházy Péter; Faludy György; Gion Nándor; Fehér M. István; Ferdinándy György; Filó Vera; Földényi F. László; Fried István; Gahse, Zsuzsanna; Garaczi László; Gordon Agáta; Gömöri György; Görömbei András; Göncz Árpád; Görgey Gábor; Grendel Lajos; Grosche, Hildegard; Györfy Miklós; Gyurkovics Tibor; Hárs Ernő; Határ Győző; Háy János; Hazai Attila; Horányi Katalin; Hubay Miklós; Imreh András; Janikovszky Éva; Jókai Anna; Juhász Ferenc; Kalász Orsolya; Kányádi Sándor; Karafiát Orsolya; Kárpáti, Paul; Keményes Gélin László; Kemény István; Konrád György; Kontra Ferenc; Kornis Mihály; Karádi Éva; Kovács András Ferenc; Kőbányai János; Krasznahorkai László; Kishon; Ephraim; Kristóf Ágota; Kukorelly Endre; Kulcsár Szabó Ernő; Kulcsár Szabó Zoltán; Kunze, Christina; Lakatos Menyhért; Láng Zsolt; Lászlóffy Aladár; Mark; Thomas; Márton László; Mészöly Miklós; Mezey Katalin; Monoszló Dezső; Mora Terézia; Nádas Péter; Oravecz Imre; Parti Nagy Lajos; Petőcz András; Petri György; Paetzke, Hans-Henning; Pomogáts Béla; Radics Viktória; Rakovszky Zsuzsa; Rapai Ágnes; Relle Ágnes; Sándor Iván; Schein Gábor; Skirecki, Hans; Smith; William Jay; Somlyó György; Sütő András; Szabó Magda; Szántó T. Gábor; Szávai János; Szegedy-Maszák Mihály; Szilágyi István; Szirák Péter; Szócs Géza; Tar Sándor; Tatár Sándor; Temesi Ferenc; Térey János; Toldi Éva; Tolnai Ottó; Tóth Krisztina; Török Imre; Vajda Károly; Vámos Miklós; Vathy Zsuzsa; Végel László; Virág Ibolya; Wernitzer Julianna; Wirth Imre; Wilmer, Clive; Zádor Éva; Zalan Tibor; Závada Pál; Zilahy Péter.

Méltó módon jelenünk meg

Pröhle Gergely a felkészülésről, a vitákról és a díszvendégségről

Biztos vagyok benne, hogy Magyarország méltó módon jelenik meg Frankfurtban – nyilatkozta lapunknak Pröhle Gergely, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának közigazgatási államtitkára, aki az 51. nemzetközi frankfurti könyvvásár magyar előkészítéi a tárca részéről felügyelte. – A kulturális és politikai viták természetesen velejárói egy ilyen nagyszabású eseménynek. A fontos kulturális kérdések ugyanis politikai indulatokat gerjesztenek, hiszen a szellemi élet szereplői között egyaránt találunk a jelenlegi kormánnyal és az előző, szocialista-liberális kabinettel rokonszenvezőket. Nem folyt tehát kultúrharc Frankfurtal kapcsolatban, sikerült az ellentéteket oldani, az ellenségeskedést – egy-két kivételtől eltekintve – elkerülni – közölte Pröhle Gergely.

– Mekkora lehetőség Magyarország, a magyar kultúra számára a frankfurti könyvvásár? – kérdeztük az államtitkártól.

– Más, a korábbi években díszvendégként szereplő országok példája bizonyítja, hogy a megfelelő megjelenés tartósan képes fölkelteni a nemzetközi közvélemény figyelmét a bemutatkozó ország iránt. Írországnak például kitűnően sikerült a róla kialakult képet – a ködös legendák világának misztikumát – „továbbfejleszteni”, kombinálnia a modernizálódó európai ország képével. Számunkra is ez a feladat: a hagyományait tisztelő, külső kulturális hatásokat befogadni kész, a szocializmus átkaitól megszabadulni képes korszerű Magyarországot kell bemutatnunk. Olyan országot, amelynek kulturális élete gazdag és sokszínű.

– A tavalyi kormányváltás előtt már megindult a vásárra való felkészülés. Mennyire „nyúlt bele” a jelenlegi kulturális kormányzat a szabad demokrata irányítás alatt készült tervekbe?

– Sokan gondolták, hogy főnnakadást eredményez majd a frankfurti előkészületekben a kormányváltás. Ellenkezőleg történt. Sikerült világos működési rendszert kialakítani az előkészítési munkákkal megbízott Frankfurt '99 Kht.-ben. Legfőbb ellenfelünk azonban az idő volt. A fordítások elkészítése és a nyomdai munkák ugyanis szük-

ség szerint rengeteg időt vesznek igénybe, nem lehetett megkurtítani ezt a szakaszt. Ennek ellenére, ha feszített tempóban is, de sikerült a nyitó napra mindennel elkészülni.

– Nem elég otthon az ellentéteket lecsillapítani, a kultúrharc kirobbanását megakadályozni, a német közönség érdeklődését kell fölkelteni a magyar irodalom iránt.

zatot ért azon támadások igazságát, miszerint egyoldalú váltogatás történt, aránytalanul sok a baloldali világnézetű alkotó a magyar szereplők között?

– Nem, mert ez nem igaz. Tavaly év végén éppen a jogos elégedetlenség miatt írt ki az új kultuszárca még egy pályázatot. Ennek elbírálásával kiemelt szerepet adott a magyar alkotók listája. A megfelelő

adó saját standján bemutatja közönségének.

– Bernáth Árpád, a Frankfurt '99 Kht. ügyvezető igazgatója többször indítványozta, hogy a vásári bemutatkozás után is kapjon feladatot az általa vezetett iroda, hogy a jövőben is segíthesse a magyar irodalom megjelenését német nyelvterületen. Mi lesz a sorsa a kht.-nek?

– Az iroda sorsáról még

A magyar pavilon arculatát Ferencz István tervezte

HAVRAN ZOLTÁN FELVÉTELE

– Alapvető dilemmát kellett megoldanunk. A magyar irodalomról olyan képet kellett kialakítanunk, amely a hazai közvélemény előtt hiteles, ugyanakkor figyelembe veszi a nyugati közönség elvárásait és érdeklődését is. Márpedig azt tudomásul kell venni, hogy a nyugat-európai, így a német vezető értelmiség jelentős része is hatványolvas gyökerekkel rendelkezik. Ez azt eredményezi, hogy bár életvitelében már régen konzervatív, kulturális-politikai érdeklődése – nyilván a nosztalgia okán is – baloldali. Ha ezt nem vesszük tudomásul, akkor saját esélyeinket rontottuk volna. Elvesztettük volna annak a lehetőségét, hogy a kis kompromisszumok árán elért sikerekből az egész magyar kultúra részesüljön.

– Ezek szerint elismeri az államtitkár a kulturális kormány-

arányt – ha egyáltalán lehet ilyenről beszélni – sikerült megtalálnunk. Mutatja ezt az is, hogy Eörsi István még néhány hónappal ezelőtt minden ok nélkül, teljesen alaptalanul éppúgy megtámadott, mint a közelmúltban tette ezt Csurka István. Eörsi vádjai igaztalanok voltak, hiszen senkit nem vettünk le az előző kormány által összeállított listáról, azt csupán kiegészítettük. Csurka pedig ott téved, amikor azt kéri számon a magyar kormány kulturális minisztériumán, amiről nem tehet. Olyan írók jelenlétéért marasztal el bennünket, akik nem a magyar adófizetők pénzén, hanem egyes német kiadók üzleti, ideológiai megfontolása miatt szerepelnek Frankfurtban. Nem tehetünk arról sem, hogy egy kicsi, kommunista érzelmű német kiadó megjelenteti Rényi Péter visszaemlékezéseit, és ezt a ki-

nincs döntés, de nem valószínű, hogy ebben a formában megtartsa a minisztérium. Más szervezetek – például a Magyar Könyvalapítvány – már végzi az említett feladatot.

– Mennyiben hozhat Frankfurt üzleti sikert is?

– Ha jól csináljuk, a gazdasági és politikai esélyeinket is nagyban növeli egy-egy nagyszabású kulturális bemutatkozás. Nem véletlen, hogy Portugália és Spanyolország az Európai Unióhoz való csatlakozása előtt kulturális hadjáratot indított. Nem szabad azt sem elfelejteni, hogy az uniós belépésünkről a nemzeti parlamenteknek kell majd döntenie. Tízmilliók kis országként is megőrizték tudományos könyvkiadásukat, szinte minden területen vannak korszerű magyar szakkönyvek, felsőoktatási tankönyvek és készülnek magyar lexikonok. Ezek a munkák tartalmaznak és a kivitelezést tekintve is állják a versenyt a világban.

Harmadik helyen a világrangsorban

A könyvszakma állja a versenyt

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése rövid, angol nyelvű kiadványban számol be a frankfurti vásár látogatónak a magyar könyvek és kiadók múltjáról és jelenéről. Arról kérdeztük Zentai Péter László igazgatót, vajon hol állunk nemzetközi összehasonlításban, milyen képet mutat az egy évtizede még ezer sebből vérző könyvszakma Frankfurt előtt. Zentai meggyőződése, hogy az 1996-ban megindult konszolidációs folyamat eredményeképpen ma már egészséges kiadói szerkezettel rendelkezünk. Az éves könyvtermés kilencven százalékát hatvan nagyobb kiadó biztosítja, s háromszáz olyan kisebb cég van, amely évi öt-hat címmel folya-

matosan jelen van a piacon. Az természetes, hogy olykor több céget érzékelünk, hiszen alkalmas kiadványokat több ezren jelentetnek meg, ám ők nem állandó szereplői a szakmának. Egészséges ez a szerkezet, mondja az igazgató, mert a megbízható, tekintélyes nagyok mellett a rugalmas kicsik biztosítják a lendületet, náluk jelennek meg a fiatalok, a pályakezdők, a kortárs magyar irodalom fontos alkotásainak többsége. Tavaly 10 626 cím került a piacra, valamivel több mint negyvenhétmillió példányban. Ez annyit jelent, hogy Magyarország minden lakójára öt könyv jutott, amiért összesen közel harmincmilliárd forintot fizettünk. Az UNESCO statisztikája szerint könyvvásár-

lásban harmadik helyen állunk a világban.

Vásárlókedvünk, hagyományos könyvszeretetünk azért is

Év	Forint
1990	8 500 000 000
1997	24 434 000 000
1998	29 997 000 000

A magyar könyvesek forgalma

imponáló, mert ugyan nyugat-európai összehasonlításban olcsók a kiadványaink (40–45 százalékkal alacsonyabb árúak, mint másutt), ám fizetésünk csak tíz százaléka a nyugatiaknak. Tehát a családi költségvetésekből jóval többet fordítunk könyvvá-

sárlásra, mint a nálunk sokkal gazdagabb országok polgárai.

A frankfurti könyvvásárra szinte az egész szakma felvonul, s nem akármilyen kínálattal. A látogatók meggyőződhetnek róla, hogy virágzik a magyar könyvkiadás. Mégpedig a közhiedelemmel ellentétben nem csak a fordításirodalom. Tavaly a 7689 magyar cím mellett 3037 idegen nyelvből fordított mű jelent meg. Tízmilliók kis országként is megőrizték tudományos könyvkiadásukat, szinte minden területen vannak korszerű magyar szakkönyvek, felsőoktatási tankönyvek és készülnek magyar lexikonok. Ezek a munkák tartalmaznak és a kivitelezést tekintve is állják a versenyt a világban.

(Folytatás a 2. oldalon)